

Arbetsmarknadsdepartementet
Enheten för arbetsrätt och arbetsmiljö
103 33 Stockholm
a.remissvar@regeringskansliet.se
olof.widgren@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet Ökad trygghet för visselblåsare (SOU 2020:38)

Tingsrätten har granskat det remitterade betänkandet utifrån tingsrättens och de allmänna domstolarnas verksamhet. Enligt tingsrätten har utredaren undersökt och redovisat de aktuella frågorna utförligt och betänkandet är välskrivet och välmotiverat.

Tingsrätten vill därefter ge en särskild synpunkt på utredningens förslag. Även denna utifrån de allmänna domstolarnas verksamhet och i synnerhet utifrån att vissa av dessa domstolar, liksom Göteborgs tingsrätt, har avdelningar som är specialiserade på arbetsrättsliga tvister.

Utredarens förslag till implementering av Visselblåsardirektivet leder till att en utökad krets av personer åtnjuter skydd mot att utsättas för repressalier på grund av de har slagit larm rörande missförhållanden som omfattas av lagen. Detta genom att även personer som inte är anställda föreslås ingå i den primära personkretsen och att även andra, t.ex. kollegor eller anhöriga till eller andra fysiska och juridiska personer nära knutna till den rapporterade personen, omfattas av lagens skydd.

Utredaren föreslår i detta sammanhang att det, vid eventuella processer rörande skadestånd till följd av repressalier, ska gälla olika processregler beroende på vilken roll den rapporterade personen har haft. De fall som kan jämföras med

arbetsrättsliga tvister ska handläggas enligt den s.k. arbetstvistlagen och övriga ska enligt förslaget handläggas enligt bestämmelserna i rättegångsbalken om rättegången i tvistemål där förlikning om saken är tillåten.

Utredaren har belyst detta utförligt och har lyft fram flera nackdelar med en sådan lösning, bland annat genom att det finns en risk för att det vid en sådan lösning utvecklas olika prejudicerande rättspraxis vid tillämpningen. Utredaren har slutligen kommit fram till den föreslagna lösningen med motiveringen att det, avseende de personer som inte är att betrakta som arbetstagare, kommer att röra sig om tvister där relationen mellan parterna inte ens påminner om relationen mellan arbetsgivare och arbetstagare.

För Göteborgs tingsrätt skulle den föreslagna lösningen med två olika processregler innebära att de flesta målen, mot bakgrund av utredarens bedömning¹, skulle komma att handläggas som arbetsrättsliga mål. Dessa lottas och handläggs på en av två specialiserade avdelningar. Övriga mål skulle komma att lottas på en av tingsrättens sex avdelningar som alla handlägger dispositiva tvistemål.

De förstnämnda målen skulle kunna komma att prövas i två instanser med Arbetsdomstolen som sista instans medan de senare målen skulle kunna komma att prövas i tre instanser med Högsta domstolen som slutinstans.

Tingsrätten anser att det finns en risk att lagstiftningen i denna del framstår som onödigt komplicerad och även svårtolkad när det gäller vilka personer som omfattas av de olika processreglerna. En enklare lösning skulle vara att hantera alla mål enligt samma processregler. Tingsrätten anser i detta sammanhang att det även är av betydelse att nu gällande visselblåsarlagen hittills endast lett till få skadeståndsprocesser². Eftersom de flesta målen enligt betänkandet kan antas ha

¹ Sett till utredarens bedömning att de personer som riskerar att utsättas för repressalier i de flesta fall kommer att vara arbetstagare, se betänkandet s. 535.

² Enligt betänkandet har det förekommit en process men en sökning i JUNO den 3 september 2020 ger resultatet att det finns två avslutade processer, Södertörns tingsrätts mål T 6844-18 (dom den 21 februari 2020) och Stockholms tingsrätts mål T 11325-18 (dom 2 mars 2020).

arbetsrättslig prägel borde målen då, liksom enligt nu gällande lagstiftning, handläggas enligt den s.k. arbetstvistlagen.

I övrigt har tingsrätten inget att anmärka på utan tillstyrker utredningens förslag.

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Agneta Lilja och Robert Eneljung, föredragande.

Agneta Lilja

Robert Eneljung